

Strategisk plan för Regionförbundets folkhälsoarbete 2007-2011 samt förslag att utarbeta en ny folkhälsopolicy

Arbetsutskottet föreslår att förbundsstyrelsen beslutar

att anta den strategiska planen för Regionförbundets folkhälsoarbete 2007-2011

att uppdra till regiondirektören att inarbeta den strategiska planen i förslaget till verksamhetsplan för Regionförbundet 2008,

att uppdra till regiondirektören utarbeta ett förslag till en revidering av länets folkhälsopolicy som tas upp i förbundsfullmäktige senast juni 2008

att uppdra till regiondirektören att vara ordförande i en styrgrupp för utarbetandet av en revidering av länets folkhälsopolicy samt tillse att en representant från varje medlem utses.

Strategisk plan för Regionförbundets folkhälsoarbete 2007-2011

Styrelsen för Regionförbundet beslutade 8 mars 2007 (§ 34) att utse två rapportörer, Jonas Segersam (kd) och Ilona Szatmari Waldau (v), med uppgift att ta fram en handlingsplan för det regionala strategiska folkhälsoarbetet till den 13 september 2007. Rapportörerna har valt att utforma handlingsplanen som en strategisk plan för folkhälsoarbetet. Rapportörskapet avslutas i och med att detta dokument överlämnas till regionstyrelsen vid sammanträdet den 13 september 2007.

Målet för den strategiska planen är en förbättrad hälsa hos befolkningen i länet. Detta uppnås genom att identifiera problemområden och initiera förebyggande och hälsofrämjande insatser. Regionförbundet arbetar på uppdrag från kommuner och landsting med att ge stöd till utveckling av det lokala operativa arbetet. Regionförbundets arbete består i att erbjuda en arena för samverkan, bistå med kunskapsstöd samt omvärldsbevakning.

Att utgöra en *arena för samverkan* är basen för Regionförbundets strategiska folkhälsoarbete. Exempel på uppgifter är att ansvara för samordning av och initiera olika nätverk inom folkhälsoområdet samt samordna länsövergripande utvecklingsarbeten/projekt.

I *kunskapsstödet* ingår t ex att handleda och vara bollplank, bidra till att folkhälsoinsatser följs upp och utvärderas, samordna behovet av gemensam utbildning i länet och ge stöd kring metoder och insatser.

Omvärldsbevakning innebär att ha en överblick över aktuella forskningsresultat, att etablera kontakter på olika samhällsnivåer samt stödja lokala aktörer i EU-samarbete.

I den strategiska planen ingår också att integrera folkhälsoperspektivet i samtliga områden där Regionförbundet är verksamt.

Planen har som utgångspunkter folkhälsopolitiken på EU nivå, Sveriges nationella mål för folkhälsan med det övergripande målet att ”*skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor i hela befolkningen*”, samt att en god folkhälsa är en viktig grundsten för hållbar regional utveckling och tillväxt.

Folkhälsopolicy

”Folkhälsopolicy 2002-2007”, som utgör en gemensam plattform för länet, ska utvärderas och revideras under 2007-2008. Enligt tidigare styrelsebeslut bör Regionförbundet ansvara för utarbetandet av en ny folkhälsopolicy i samarbete med medlemmarna.

Regionförbundet Uppsala läns rapportörskap: Strategisk plan för Regionförbundets folkhälsöarbete 2007-2011

Jonas Segersam (kd)
Ilona Szatmari-Waldau (v)

Förord

En god hälsa bland befolkningen är ett centralt politiskt mål. På senare år har folkhälsoområdet vuxit fram som ett viktigt och prioriterat politikområde där man samlat erfarenheter från en rad andra områden. Folkhälsa ses också alltmer som en viktig del i den regionala utvecklingen. Efter beslutet om en folkhälsopolicy för Uppsala län 2002, har riksdagen antagit nationella folkhälsomål med ett huvudmål och 11 målområden för det samlade folkhälsoarbetet. Det är viktigt att vi i kommuner och landsting arbetar konkret för att uppnå dessa mål.

Uppsala län är lite av ett Sverige i miniatyr. De södra delarna präglas av närheten till Storstockholm, Uppsala är i sig ett tillväxtområde med en jämförelsevis ung och frisk befolkning, och i de norra delarna finns industri och relativ glesbygd. Olikheterna i länet präglar också hälsan. Trots att Uppsala län statistiskt har förhållandevis bra hälsotal jämfört med övriga län kan man inte bortse från att det finns områden och befolkningsgrupper som har en betydligt sämre hälsa än vad som är acceptabelt för en välfärdsstat. Befolkningens sammansättning, och därmed hälsan, skiljer sig åt inte bara mellan olika kommuner utan också inom kommunerna.

Hälsoproblemen har olika orsaker och är av varierande art. Socioekonomiska skillnader påverkar hälsotillståndet. Många medborgare upplever ett utanförskap och en vanmakt i sitt vardagsliv. Den psykiska ohälsan tilltar och det finns stora livsstilsrelaterade hälsoproblem såsom övervikt, negativa effekter av alkohol- och tobaksanvändning, sexuell ohälsa och spelberoende. Genom ett målmedvetet och aktivt folkhälsoarbete finns det hälsovinster att göra. Det handlar inte bara om att motverka ohälsa utan i mycket hög grad att förstärka friskfaktorer. Regionförbundet i vårt län är en viktig aktör som kan medverka i detta arbete och koordinera insatserna från staten, landstinget och kommunerna.

Vi har som rapportörer för förbundsstyrelsen initierat en process där medlemmarnas synpunkter tagits tillvara för att lägga grunden för en ny folkhälsopolicy för länet. Vi tror att det är viktigt att ha en effektiv och genomarbetad strategi för folkhälsoarbetet i länet. Därför presenteras denna rapport som en grund för det vidare arbetet. Vårt förslag till beslut överlämnas härmed till förbundsstyrelsen.

Jonas Segersam och Ilona Szatmari-Waldau

Innehållsförteckning

Förord	2
Sammanfattning	4
Bakgrund	5
Uppdrag till två rapportörer.....	5
Några begrepp inom folkhälsoområdet	6
Utgångspunkter för Regionförbundet i Uppsala läns folkhälsoarbete	6
Folkhälsopolitik inom EU	7
En nationell folkhälsopolitik	7
Hållbar utveckling	7
Ett regionalt utvecklingsperspektiv	8
Länets gemensamma folkhälsopolicy	8
Aktörer i länet.....	8
Strategiskt folkhälsoarbete på Regionförbundet	9
Arena för samverkan	9
Kunskapsstöd	10
Omvärldsbevakning	10
Intern resurs för Regionförbundet	11
Uppföljning/utvärdering	11

Sammanfattning

Strategisk plan för Regionförbundets folkhälsoarbete 2007-2011

Styrelsen för Regionförbundet beslutade 8 mars 2007 (§ 34) att utse två rapportörer, Jonas Segersam (kd) och Ilona Szatmari Waldau (v), med uppgift att ta fram en handlingsplan för det regionala strategiska folkhälsoarbetet till den 13 september 2007. Rapportörerna har valt att utforma handlingsplanen som en strategisk plan för folkhälsoarbetet.

Målet för den strategiska planen är en förbättrad hälsa hos befolkningen i länet. Detta uppnås genom att identifiera problemområden och initiera förebyggande och hälsofrämjande insatser. Regionförbundet arbetar på uppdrag från kommuner och landsting med att ge stöd till utveckling av det lokala operativa arbetet. Regionförbundets arbete består i att erbjuda en arena för samverkan, bistå med kunskapsstöd samt omvärldsbevakning.

Att utgöra en *arena för samverkan* är basen för Regionförbundets strategiska folkhälsoarbete. Exempel på uppgifter är att ansvara för samordning av och initiera olika nätverk inom folkhälsoområdet samt samordna länsövergripande utvecklingsarbeten/projekt. I *kunskapsstödet* ingår t ex att handleda och vara bollplank, bidra till att folkhälsoinsatser följs upp och utvärderas, samordna behovet av gemensam utbildning i länet och ge stöd kring metoder och insatser. *Omvärldsbevakning* innebär att ha en överblick över aktuella forskningsresultat, att etablera kontakter på olika samhällsnivåer samt stödja lokala aktörer i EU-samarbete. I den strategiska planen ingår också att integrera folkhälsoperspektivet i samtliga områden där Regionförbundet är verksamt.

Planen har som utgångspunkter folkhälsopolitiken på EU nivå, Sveriges nationella mål för folkhälsan med det övergripande målet att ”*skapa samhällseliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor i hela befolkningen*”, samt att en god folkhälsa är en viktig grundsten för hållbar regional utveckling och tillväxt.

Folkhälsopolicy

”Folkhälsopolicy 2002-2007”, som utgör en gemensam plattform för länet, ska utvärderas och revideras under 2007-2008. Enligt tidigare styrelsebeslut bör Regionförbundet ansvara för utarbetandet av en ny folkhälsopolicy i samarbete med medlemmarna.

Bakgrund

Regionförbundets fullmäktige gav i juni 2005 i uppdrag till styrelsen att tillsammans med Landstinget utreda förutsättningarna för en överföring av det strategiska regionala folkhälsoarbetet i länet. En projektgrupp bildades med representanter från Landstinget, kommunerna och Regionförbundet. Projektgruppen arbetade gemensamt fram ett förslag på vilka uppgifter inom folkhälsoområdet som borde ligga hos Regionförbundet. Med regionalt strategiskt folkhälsoarbete avsågs i förslaget arbete med strukturer och aktörer som kan påverka folkhälsan, bland annat genom kunskapsutveckling och information. För detta föreslog man att Regionförbundet skulle tillföras resurser för att tillsätta två tjänster på folkhälsoområdet. Vidare att folkhälsofrågorna ska komma in i all strategisk planering och bli en naturlig del i all verksamhet. Regionförbundet skulle dels utveckla sitt engagemang inom folkhälsoområdet som en del av regional utveckling, dels erbjuda en arena för att stimulera och stödja sina medlemmar i deras uppdrag samt underlätta samverkan kring de folkhälsofrågor som primärt ligger inom deras ansvarsområden. Det angavs också att Regionförbundet borde ta ansvar för uppföljning och revidering av länets folkhälsopolicy samt för ett regionalt folkhälsonätverk. I förslaget betonades vikten av att kommuner och landsting även fortsättningsvis avdelar egna lokala resurser.

Förslaget ledde fram till beslut i förbundsfullmäktige den 27 september 2006:

att Regionförbundet fr.o.m. 2007 skall ansvara för det strategiska, regionala folkhälsoarbetet i länet i enlighet med förslag från styrelsen,

att i budgeten för 2007 fastställa hur resursförstärkningen vid Regionförbundet skall finansieras, samt

att för kommuner och landsting betona vikten av fortsatt satsning även på lokala resurser.

Under mars-april 2007 anställdes två folkhälsostrateger på Regionförbundets kansli.

Uppdrag till två rapportörer

Regionstyrelsen gav den 8 mars 2007 i uppdrag till två rapportörer, Jonas Segersam (kd) och Ilona Szatmari Waldau (v), att leda arbetet med att ta fram en handlingsplan som tydligare beskriver vad det strategiska folkhälsoarbetet inom Regionförbundet ska innehålla. Rapportörerna har valt att utforma handlingsplanen som en strategisk plan för folkhälsoarbetet.

Rapportörerna har regelbundet haft planerings- och avstämningsmöten under våren/sommaren 2007. I mitten av juni 2007 inbjöd de till en hearing angående hur det regionala strategiska folkhälsoarbetet kan utformas. Till hearingen inbjöds länets samtliga kommunalråd, landstingsråd, oppositionsråd, kommunchef, landstingsdirektören, länsrådet, chefer inom folkhälsoområdet, lokala folkhälsoplanerare/strateger (el likn.) samt ordförande och vice ordförande i folkhälsoråd. Dessa fick möjlighet att diskutera ett förslag gällande innehållet i det strategiska folkhälsoarbete som ska bedrivas från Regionförbundet. De synpunkter som framkom under hearingen har tillsammans med underlag från den tidigare utredningen samt erfarenheter från andra län bildat underlag för den plan som presenteras här.

Rapportörskapet avseende ”Strategisk plan för Regionförbundets folkhälsoarbete 2007-2011” avslutas i och med detta dokument överlämnas till regionstyrelsen den 13 september 2007.

Några begrepp inom folkhälsoområdet

Uppfattningen om vad som är god *hälsa* skiljer sig, t ex mellan individer, grupper, åldrar och kulturer. Medan *hälsa* är kopplat till ett individuellt tillstånd avser begreppet *folkhälsa* hela befolkningens samlade hälsotillstånd. En god *folkhälsa* innebär inte bara att hälsan är god utan också att den är jämlikt fördelad i befolkningen. En god *hälsa* kan alltså beskrivas som en resurs för individen medan en god *folkhälsa* är ett mål för samhället (Nationella Folkhälsokommittén, 1998).

En god *folkhälsa* är en drivkraft för ekonomisk utveckling i samhället. Friska individer ökar utbudet av arbetskraft, både genom fler levnadsår och genom mindre sjukfrånvaro. Det ökar också människors förmåga att lära sig nya saker och utveckla sin kompetens. Dessa faktorer ökar såväl produktivitet som kvalitet på arbete som i sin tur är en förutsättning för ekonomisk utveckling.

Folkhälsoarbete kan beskrivas som ”planerade och systematiska insatser för att främja hälsa och förebygga sjukdom och med uttalad avsikt att påverka såväl risk- som friskfaktorer, och yttre förhållanden såsom samhällsstruktur och miljö vilka bidrar till en positiv hälsoutveckling för befolkningen. Insatserna kan vara såväl samhälls- som grupp- och individriktade.” (Nationella Folkhälsokommittén, 1998). *Folkhälsoarbetet* bör utgå från faktorer i samhällets organisation och människors livsvillkor samt levnadsvanor som bidrar till hälsa eller ohälsa, s.k. *bestämningfaktorer för hälsan*. Det innebär att folkhälsa behöver beaktas inom alla politikområden och arbete bedrivs på bred front av olika myndigheter, landsting, kommunala verksamheter, organisationer, privata aktörer etc.

Hälsofrämjande insatser utgår från ett salutogent synsätt (salut = hälsa) och syftar till att förstärka frisk/skyddsfaktorer runt grupper av individer. *Förebyggande* (preventiva) insatser har däremot sin utgångspunkt i ett problem och verkar i första hand för att minska riskfaktorerna för det aktuella problemet. *Hälsofrämjande* insatser är oftast samhällsinriktade medan *förebyggande* arbete oftast riktar sig till (risk-) grupper eller individer.

Utgångspunkter för Regionförbundet i Uppsala läns folkhälsoarbete

Målet för det strategiska folkhälsoarbetet är en förbättrad hälsa hos befolkningen i länet. Detta uppnås genom att identifiera problemområden och initiera förebyggande och hälsofrämjande insatser.

Följande utgångspunkter är viktiga för Regionförbundets folkhälsoarbete:

- Att följa folkhälsopolitiken på EU-nivå vilken särskilt lägger vikt vid minskad ojämlikhet i hälsa och att hälsofrågor i högre utsträckning integreras inom alla politikområden och sektorer.
- Att utgå från Sveriges nationella mål för folkhälsan med det övergripande målet ”att skapa *samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor i hela befolkningen*”.
- Att hållbar utveckling, där folkhälsa är en viktig grundsten, genomsyrar arbetet.
- Att folkhälsa än mer ses som en drivkraft och viktig aspekt i arbetet med regional utveckling och tillväxt och integreras i det övriga arbetet vid Regionförbundet.

- Att en folkhälsopolicy utgör en gemensam plattform.
- Att Regionförbundet arbetar på uppdrag från länets kommuner och landsting med att ge stöd till utveckling av det lokala operativa arbetet.

Folkhälsopolitik inom EU

Folkhälsa är ett samarbetsområde inom EU sedan 1993. Målet med EU:s folkhälsoarbete är att vara ett komplement till den nationella politiken. Sedan år 2000 finns en hälsostrategi inom EU och till den kopplat ett åtgärdsprogram, EU:s folkhälsoprogram. Folkhälsoprogrammet lägger stor vikt vid att minska ojämlikhet i hälsa. I EU:s strategi ingår också att hälsofrågorna i ökad utsträckning ska integreras inom alla politikområden och sektorer. Sverige har varit ett drivande land för att få igenom en ny inriktning på EU:s folkhälsopolitik där mindre vikt läggs vid enskilda sjukdomar till förmån för viktiga bestämningsfaktorer för hälsan.

En nationell folkhälsopolitik

1995 tillsattes en kommitté (Nationella folkhälsokommittén) med uppgift att utarbeta nationella mål för hälsoutvecklingen. Nationella folkhälsokommittén avslutade sitt arbete år 2000 i samband med att de överlämnade sitt slutbetänkande "Hälsa på lika villkor – nationella mål för folkhälsan" (SOU 2000:91). Detta betänkande bearbetades därefter och i april 2003 beslutade riksdagen om nationella mål för folkhälsan. Det nationella huvudmålet är "att skapa *samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen*". Till huvudmålet finns 11 målområden för det samlade folkhälsoarbetet:

1. Delaktighet och inflytande i samhället
2. Ekonomisk och social trygghet
3. Trygga och goda uppväxtvillkor
4. Ökad hälsa i arbetslivet
5. Sunda och säkra miljöer och produkter
6. En mer hälsofrämjande hälso- och sjukvård
7. Gott skydd mot smittspridning
8. Trygg och säker sexualitet och en god reproduktiv hälsa
9. Ökad fysisk aktivitet
10. Goda matvanor och säkra livsmedel
11. Minskat bruk av tobak och alkohol, ett samhälle fritt från narkotika och dopning samt minskade skadeverkningar av överdrivet spelande

Den nya folkhälsopolitiken utgår från bestämningsfaktorer för hälsan, alltså faktorer i samhällets organisation och människors livsvillkor samt levnadsvanor som bidrar till hälsa eller ohälsa. Det innebär att folkhälsa ska beaktas inom alla politikområden. En viktig myndighet är Statens folkhälsoinstitut och sedan riksdagsvalet 2002 har Sverige en folkhälsominister.

Hållbar utveckling

Hållbar utveckling är ett perspektiv som enligt direktiv från både europisk (EU) och nationell nivå ska genomsyra den regionala utvecklingen. Den s.k. Bruntlandkommissionen beskriver hållbar utveckling som "en utveckling som tillfredställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredställa sina behov". Hållbar utveckling består av dimensionerna ekologisk, ekonomisk, och social hållbarhet som samspekar och är ömsesidigt beroende av varandra. I Sveriges nationella strategi för hållbar utveckling (Skr.

2005/06:126) ingår folkhälsa som en aspekt och våra nationella mål för folkhälsan är en viktig grundsten för arbetet.

Ett regionalt utvecklingsperspektiv

En god folkhälsa är en drivkraft för samhällsutveckling och tillväxt och därmed en viktig aspekt i det regionala utvecklingsarbetet. Enligt tidigare förbundsstyrelsebeslut ska Regionförbundet utveckla sitt engagemang inom folkhälsoområdet som en del i regional utveckling eftersom det finns klarlagda samband mellan folkhälsa och övrig samhällsutveckling. I länet finns ett regionalt utvecklingsprogram, ”Uppländsk drivkraft”, framtaget av Regionförbundet. Programmet ska vara ett paraply för utvecklingsarbetet i Uppsala län. ”Uppländsk drivkraft” och andra regionala program utgör viktiga styrdokument, även för det regionala folkhälsoarbetet. Folkhälsoperspektivet ska därför ytterligare tydliggöras i dessa dokument.

Länets gemensamma folkhälsopolicy

Genom en gemensam folkhälsopolicy vill Uppsala län skapa förutsättningar för ett strukturerat och långsiktigt samarbete som gynnar utvecklingen av ett hållbart samhälle och en god hälsa på lika villkor hos hela befolkningen. Uppsala läns folkhälsopolicy gäller för 2002-2007 och har antagits av Landstinget, Länsstyrelsen samt av fem av länets kommuner. Uppsala har antagit policyn som kommunens policy, Knivsta har formulerat en egen policy och Heby har inte deltagit i arbetet då kommunen inte tillhörde Uppsala län när policyn skrevs. Det finns ett uttryckt behov av en gemensam plattform för folkhälsoarbetet i form av en folkhälsopolicy. Nuvarande folkhälsopolicy gäller t o m 2007 och ska därefter utvärderas och revideras. Detta arbete har påbörjats under 2007. Ett krav från Regionförbundets medlemmar är att den nya policyn tas fram i en process med bred delaktighet och förankring.

Aktörer i länet

Strategierna i Folkhälsopolicy för Uppsala län 2002-2007 har fått olika genomslag i länet. En strategi som definierats i policyn är att varje organisation (kommuner, landsting och länsstyrelse) ska ha en tydlig struktur och organisation som klargör ansvar, såväl politiskt som ekonomiskt och personellt, i det lokala folkhälsoarbetet.

Länsstyrelsernas arbete knyter an till flera av de elva målområdena som har betydelse för folkhälsan. I och med Regleringsbrevet för 2006 fick samtliga länsstyrelser i uppdrag att identifiera sin roll inom folkhälsoområdet, med stöd av Statens folkhälsoinstitut.

Länsstyrelsen i Uppsala län anställde våren 2006 en person med ansvar för folkhälsoarbetet. Enligt Regleringsbrevet för 2007 ska länsstyrelserna också internt utveckla hälsokonsekvensbedömningar (HKB) av insatser inom tre av sina verksamhetsgrenar. Någon tydlig plan för arbetet finns ännu ej antagen.

Landstingen har en lång tradition och en betydelsefull roll som kunskapscentrum när det gäller befolkningens hälsa och ohälsa. Landstinget i Uppsala läns arbete har sedan antagandet av de nationella folkhälsomålen inriktats alltmer mot målområde sex- *En mer hälsofrämjande hälso- och sjukvård*. I Landstinget finns en tydlig struktur för folkhälsoarbetet. Vid landstingets kansli finns en samhällsmedicinsk enhet med ansvar för epidemiologisk bevakning och att bistå med kunskapsunderlag. Båda länets sjukhus ingår i nätverket ”Hälsofrämjande sjukhus” med var sin processledare som stöd och i primärvården finns en

folkhälsoenhet som stödjer arbetet lokalt. Uppdragen till förvaltningarna tydliggörs årligen i landstingsplan och vårdöverenskommelser som inkluderar det förebyggande och hälsofrämjande arbetet. En handlingsplan för Landstingets verksamheter finns också framtagen. Den översyn som Socialstyrelsen gjort av landstingens folkhälsoarbete placerade Landstinget i Uppsala län högt i jämförelse med landet.

Kommunernas verksamhet berör ett stort antal politikområden som är viktiga för folkhälsan, t ex barn- och ungdomspolitik, äldrepolitik och utbildningspolitik. Det kommunala ansvaret för viktiga områden för folkhälsan fastslås också inom lagstiftning, t ex socialtjänst, hälsoskydd, fysisk planering, miljö, tobak och alkohol.

Uppsala och Östhammars kommuner har folkhälsoråd och dessa kommuner och Enköping har särskilt avsatta resurser – ekonomiska och personella – för folkhälsoarbetet. Östhammar och Enköping har även en tydlig struktur för arbetet med en handlingsplan antagen av kommunstyrelsen. Älvkarleby och Håbo kommun har handlingsplaner som inte reviderats efter utvärdering/slutdatum. Heby kommun har haft ett omfattande samarbete med Landstinget i Västmanland och har bl.a. gjort välfärdsbokslut. I Knivsta kommun har man i första hand knutit folkhälsoarbetet till den egna personalens hälsa.

I folkhälsopolicyn definieras föreningar, frivilligorganisationer och andra samhällsaktörer också som viktiga aktörer att involvera i den lokala processen. Detta har skett i varierande grad av såväl kommunernas som Landstingets verksamheter. Ex på aktörer som är involverade i folkhälsoarbetet är Upplands idrottsförbund, nykterhetsrörelsen, RFSL och RFSU.

Strategiskt folkhälsoarbete på Regionförbundet

Syftet med folkhälsoinsatser från Regionförbundet är att ge ett mervärde till det arbete som redan idag bedrivs av kommuner och landsting. Regionförbundet har ett strategiskt ansvar i form av att erbjuda en arena för samverkan och stötta med kunskap och utbildning medan folkhälsoaktiviteter i första hand bedrivs lokalt. Arbetet vid Regionförbundet sker via nyckelpersoner i kommuner och landsting som i sin tur har kontakten med befolkningen. Insatser sker utifrån medlemmarnas behov och önskemål. För att ett gott folkhälsoarbete ska kunna bedrivas i länet bör Landstinget och kommunerna behålla, eller i vissa fall utöka, sina insatser.

Det praktiska arbetet på Regionförbundet kan sammanfattas under tre huvudrubriker:

1. *Arena för samverkan*
2. *Kunskapsstöd*
3. *Omvärldsbevakning*

Arena för samverkan

Att utgöra en arena för samverkan är basen för Regionförbundets strategiska folkhälsoarbete. Insatserna är i första hand att stödja, ge ökad kunskap samt främja samverkan och sker utifrån medlemmarnas behov och önskemål. Insatserna kan också vara operativa i den meningen att insatser genomförs tillsammans med medlemmarna. Regionförbundet ska bidra med en arena för diskussioner och möten genom att t ex bjuda in till nätverk och arbetsgrupper. Via nätverk på olika nivåer kan ett folkhälsoperspektiv involveras brett i såväl planering som verksamhet. Genom en utvecklad samverkan kan Regionförbundet fungera som brobyggare mellan organisationer.

Regionförbundet ska:

- samordna regionala folkhälsonätverk.
- samordna nätverk med utgångspunkt från aktuella behov.
- ingå i relevanta regionala, nationella samt europeiska folkhälsonätverk.
- ta initiativ till, samordna och/eller delta i länsövergripande projekt och utvecklingsarbeten.

Regionförbundet ska *inte*:

- ersätta den befintliga kompetens som finns uppbyggd i landsting och kommuner.
- bedriva egen folkhälsoverksamhet lokalt.

Kunskapsstöd

Kunskapsstöd kan ges på flera olika nivåer och inom flera olika områden, t ex kan det handla om att konkretisera folkhälsofrågorna, visa på åtgärder, ge stöd för utvärdering och lyfta länsgemensamma frågor.

Regionförbundet ska:

- handleda och vara bollplank till organisationer (kommuner, landsting, frivilligorganisationer, myndigheter, näringslivsföreträdare etc.) som ska utveckla folkhälsoperspektivet i sin verksamhet.
- bidra till att utvärdera, utveckla och förankra övergripande strategidokument.
- konkretisera folkhälsoperspektivet i regionala utvecklingsfrågor.
- sprida och, i vissa fall, analysera regional och nationell folkhälsostatistik och övrig användbar statistik.
- förmedla nya forskningsrön och andra fakta inom folkhälsoområdet till aktörer i länet.
- bidra till uppföljning och utvärdering folkhälsoinsatser, i vissa fall i samverkan med universitet och högskolor.
- samordna behovet av gemensam utbildning i länet, arrangera och medverka i utbildning.
- ge metodstöd i olika interventionsmetoder och verktyg för planering, uppföljning och implementering.
- konkretisera de nationella folkhälsomålen i ett regionalt perspektiv.
- ge stöd i att ta fram och utvärdera lokala folkhälsoplaner samt ge förslag på aktiviteter.

Regionförbundet ska *inte*:

- genomföra uppgifter som landstingets samhällsmedicinska enhet utför t ex befolkningsenkäter.
- följa upp mindre projekt av lokalt intresse.
- ersätta fungerande befintliga utbildningsinsatser.

Omvärldsbevakning

Forskning och utveckling inom folkhälsoområdet är ett snabbt växande område såväl i vårt eget land som internationellt.

Regionförbundet ska:

- ha en överblick över aktuella forsknings- och utvecklingsresultat inom folkhälsoområdet.
- etablera kontakter lokalt, nationellt och internationellt inom folkhälsoområdet.
- stödja lokala aktörer i EU-samarbete.

Regionförbundet ska *inte*:

- ersätta den omvärldsbevakning som redan finns utarbetad av medlemmarna.

Intern resurs för Regionförbundet

I utredningen som föregått beslutet om det strategiska folkhälsoarbetet i länet fastslås även att ett folkhälsoperspektiv ska integreras i samtliga områden där Regionförbundet är verksamt. Där ingår internutbildning inom folkhälsoområdet för alla anställda vid Regionförbundet samt att ett folkhälsoperspektiv tydliggörs i styrande dokument såsom verksamhetsplan, policydokument m fl.

Uppföljning/utvärdering

Utvärdering av den strategiska planen ska göras 2010. Den ska ha fokus såväl på medlemsnyttan som på nyttan för Regionförbundets interna arbete. Utvärderingen ska i detta läge ha fokus på processen och inte på effekt på folkhälsan generellt. Därutöver sker en uppföljning i samband med Regionförbundets ordinarie verksamhetsuppföljning.